

CE

**Oplossingen voor
milieu, economie
en technologie**

Oude Delft 180

2611 HH Delft

tel: 015 2 150 150

fax: 015 2 150 151

e-mail: ce@ce.nl

website: www.ce.nl

Besloten Vennootschap

KvK 27251086

Richtlijn in zicht

Stand van zaken met betrekking tot belem-
merende wet- en regelgeving in het kader
van de Europese richtlijn 2006/32/EG

Eindrapportage

Delft, maart 2007

Opgesteld door: J.H.B. (Jos) Benner
A. (Ab) de Buck
M.C.M. (Marjolein) Koot
L.M.L. (Lonneke) Wielders

Colofon

Bibliotheekgegevens rapport:

J.H.B. (Jos) Benner, A. (Ab) de Buck, M.C.M. (Marjolein) Koot, L.M.L. (Lonneke) Wieters

Richtlijn in zicht

Stand van zaken met betrekking tot belemmerende wet- en regelgeving in het kader van de Europese richtlijn 2006/32/EG

Delft, CE, 2007

EG / Richtlijnen / Energiebeleid / Wetgeving / Regelgeving / Beleidsinstrumenten / Financiën

Publicatienummer: 07.3385.06

Alle CE-publicaties zijn verkrijgbaar via www.ce.nl

Opdrachtgever: Ministerie van Economische Zaken

Meer informatie over de studie is te verkrijgen bij de projectleider Jos Benner.

© copyright, CE, Delft

CE

Oplossingen voor milieu, economie en technologie

CE is een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau, gespecialiseerd in het ontwikkelen van structurele en innovatieve oplossingen van milieuvraagstukken. Kenmerken van CE-oplossingen zijn: beleidsmatig haalbaar, technisch onderbouwd, economisch verstandig maar ook maatschappelijk rechtvaardig.

De meest actuele informatie van CE is te vinden op de website: www.ce.nl.

Dit rapport is gedrukt op 100% kringlooppapier.

Inhoud

Samenvatting	1
1 Inleiding	3
2 Stimuleringsinstrumentarium	5
2.1 Beschouwde instrumenten en sectoren	5
2.2 Overzicht financiële stimuleringsinstrumenten energie-efficiëntie	6
3 Snelle inventarisatie belemmeringen	9
3.1 Benaderde partijen	9
3.2 Belemmeringen voor de stimulering van energie-efficiëntie	10
3.2.1 Subsidie voor R&D	10
3.2.2 Subsidie voor demonstratieprojecten en exploitatie	10
3.2.3 Fondsen	13
3.2.4 Belemmeringen voor energiediensten	13
3.3 Geselecteerde belemmeringen	14
4 Verdiepingsfase	15
4.1 “Meetwetgeving”	15
4.2 Grondwaterwet	16
4.3 Huurwetgeving	19
4.4 Nadere verkenning problematiek ESCO's	20
4.5 Administratieve lasten en regeldruk	22
5 Conclusies en aanbevelingen	25
A Benaderde partijen	29
B Overzicht stimuleringsinstrumentarium	31
C Overzicht internetsites en projecten	43
D Maatregelen administratieve lasten	45

Samenvatting

In 2006 is de Europese richtlijn (2006/32/EG) betreffende energie-efficiëntie bij eindgebruik en energiediensten gepubliceerd. Artikel 9 uit de richtlijn stelt dat de lidstaten wet- en regelgeving die in dit kader belemmerend werkt moet intrekken of wijzigen.

Deze studie brengt in kaart in welke mate de problematiek in Nederland speelt en welke maatregelen mogelijk zijn. De inventarisatie betrof de financiële instrumenten gericht op het bevorderen van energie-efficiëntie bij alle eindafnemers in Nederland, met uitzondering van de deelnemers aan het emissiehandelssysteem (ETS). Gezocht is naar de onnodige en onevenredige belemmerende wetten en regels voor diverse typen subsidies, fondsen en de financiële constructies die worden aangeboden door energiedienstenleveranciers.

Het onderzoek toont aan dat de meest relevante belemmeringen op dit moment eerder het gevolg zijn van een gebrek aan wet- en regelgeving dan van onderlinge conflicten. Dat geldt in het bijzonder voor de meetwetgeving en de grondwaterwetgeving.

Knelpunten in sfeer van wet- en regelgeving zijn ondermeer gevonden bij de Wet Milieubeheer, de Afvalstoffenwetgeving en de regelgeving rond de voedselveiligheid. In de meeste gevallen gaat het om verklaarbare en bewuste belemmeringen, die bedoeld zijn om de veiligheid, de gezondheid of het welzijn van de initiatiefnemer zelf en van omwonenden te garanderen. Dit zijn dus geen onnodige of onevenredige belemmeringen. In het geval van de Afvalstoffenwetgeving lijkt incidenteel wel sprake te zijn van een onnodige belemmering. Aan het oplossen van deze problematiek wordt gewerkt.

Buiten de reeds genoemde zaken noemen marktpartijen nadrukkelijk knelpunten die gerelateerd zijn aan de huurwetgeving. Dit onderzoek geeft echter aan dat de belemmering niet zozeer ligt in de huurwetgeving zelf, maar in het gebruik van de 'individuele contractvrijheid' tussen de verhuurders en huurders. Daarmee valt de problematiek buiten de kaders van richtlijn 2006/32/EG.

Tenslotte is er de problematiek van de administratieve lasten, die door veel marktpartijen wordt genoemd als onnodige of onevenredige belemmering bij de benutting van subsidies of fondsen voor energie-efficiëntie. Vastgesteld wordt dat er al veel gebeurt om deze lasten te reduceren, waarbij ook energiegerelateerde lasten aan de orde zijn.

1 Inleiding

In april 2006 is de Europese richtlijn (2006/32/EG) betreffende energie efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten gepubliceerd. Deze richtlijn heeft als doel het wegnemen van marktbelemmeringen voor efficiënt eindgebruik van energie door te voorzien in mechanismen en financiële/juridische raamwerken en door voorwaarden te scheppen voor de ontwikkeling en bevordering van een markt voor energiediensten. Artikel 9 uit de richtlijn stelt dat de lidstaten wet- en regelgeving die hiervoor belemmerend werkt moet intrekken of wijzigen.

Artikel 9, lid 1:

Nationale wetgeving en regelgeving, behalve die welke duidelijk van fiscale aard is, die een onnodige of onevenredige belemmering of beperking vormen voor het gebruik van financiële instrumenten voor energiebesparing op de markt voor energiediensten of andere maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie, worden door de lidstaten ingetrokken of gewijzigd.

Om te bepalen in welke mate Nederland aan deze verplichting voldoet en welke maatregelen nog mogelijk c.q. nodig zijn heeft het Ministerie van Economische Zaken de relevante financiële instrumenten en de belemmeringen in de wet- en regelgeving voor de benutting hiervan in kaart laten brengen. Daarbij is aandacht gegeven aan de belemmeringen voor initiatieven vanuit de overheid zelf om energie-efficiëntie te bevorderen en aan de activiteiten van de zogenoemde energiedienstenleveranciers.

De inventarisatie betrof maatregelen gericht op energie-efficiëntie bij alle eindafnemers in Nederland, met uitzondering van de deelnemers aan het emissiehandelssysteem (ETS). Bij de analyses is fiscale wet- en regelgeving bewust buiten beschouwing gelaten, gelet op het gestelde in de Richtlijn.

Het project omvatte twee fasen: een globale analyse en een verdiepingsslag. Deze eindrapportage beschrijft het resultaat van beide fasen.

2 Stimuleringsinstrumentarium

Het onderzoek had betrekking op financiële instrumenten, met uitzondering van die van fiscale aard, en op alle sectoren van eindgebruikers met uitzondering van die eindgebruikers die onder het emissiehandelssysteem vallen.

2.1 Beschouwde instrumenten en sectoren

Typen financiële instrumenten

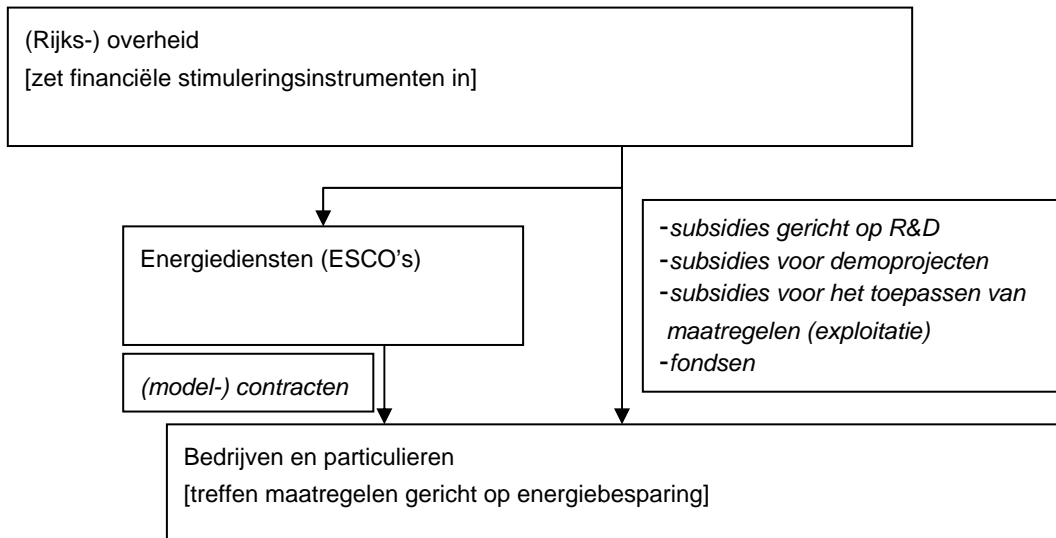
Wat betreft de financiële instrumenten heeft CE in het onderzoek een onderscheid gemaakt naar vijf typen van financiële instrumenten met betrekking tot het bevorderen van energie-efficiëntie:

- 1 Subsidies gericht op het stimuleren van onderzoek en ontwikkeling (R&D).
- 2 Subsidies gericht op het bevorderen van demonstratieprojecten en marktintroductie (marktintroductie).
- 3 Subsidies gericht op het toepassen van maatregelen (exploitatiesubsidie).
- 4 Fondsen die het toepassen van maatregelen in financieel opzicht vereenvoudigen (lage rente, waarborgregeling, e.d.).
- 5 Financiële constructies die worden aangeboden door energiedienstenleveranciers (ESCO's).

Energiedienstenleveranciers (ESCO's)

In de Europese richtlijn (2006/32/EG) wordt specifiek aandacht besteed aan de leveranciers van energiediensten. In de Engelse terminologie wordt gesproken over Energy Service Companies (ESCO's). Een ESCO is een organisatie die energiediensten levert en zelf ook investeert en risico neemt bij het treffen van energiebesparende maatregelen. ESCO's halen hun verdiensten in de regel uit de behaalde energiebesparing. Omdat het Rijk energiebesparing stimuleert, kunnen ESCO's hiervan profiteren, net als eindgebruikers. Dit kan als volgt in een figuur worden weergegeven.

Figuur 1 ESCO's en financiële stimuleringsinstrumenten van de (rijks-)overheid

Eindgebruikerssectoren

Voor wat betreft de eindgebruikerssector heeft CE een onderscheid gemaakt naar woningbouw, utiliteit, MKB, industrie (excl. ETS), land- en tuinbouw en verkeer en vervoer.

Fiscale stimuleringsregelingen

De fiscale regelingen VAMIL, EIA en MIA nemen een belangrijke plaats in, in het totale pakket aan stimuleringsregelingen voor energiebesparing. In totaal is hiermee op jaarbasis een bedrag gemoeid van ca. € 300 miljoen. Dit is meer dan alle andere stimuleringsregelingen tezamen. Gelet op de inkadering vanuit de Europese Richtlijn vallen de fiscale regelingen buiten het kader van dit onderzoek. Wel geldt dat veel geconstateerde belemmeringen bij subsidieregelingen evenzeer een belemmering zullen vormen voor toepassing van de fiscale regelingen.

Convenanten

Ook in het kader van de convenanten MJA2 (Meerjarenafspraken2-conventant) en GLAMI (Glastuinbouw en Milieu), stelt het Rijk budgetten beschikbaar, gericht op het bevorderen van energiebesparing. Voor de MJA2 zijn er budgetten beschikbaar voor bedrijven om een energiebesparingsonderzoek uit te voeren. Vanuit het GLAMI en het MJA2-convenant worden jaarlijks gelden beschikbaar gesteld door bedrijfsleven, EZ en LNV gericht op onderzoek voor energiebesparing. Deze convenanten zijn om deze reden wel meegenomen in de analyse.

2.2 Overzicht financiële stimuleringsinstrumenten energie-efficiëntie

Op basis van de resultaten van eerder onderzoek van CE (met name voor het project Green4Sure, 2006/2007) is het onderstaande overzicht opgesteld van het huidige stimuleringsinstrumentarium van de overheid.

In Tabel 1 zijn uitsluitend de namen van de instrumenten vermeld. Details rond de precieze doelen, budgetten, looptijden, doelgroepen, e.d. van de instrumenten zijn opgenomen in een uitgebreidere tabel die als bijlage B bij deze rapportage is gevoegd. In de tabel zijn de instrumenten voorzien van een korte kanttekening tussen haakjes en in cursief wanneer deze van fiscale aard zijn of om andere redenen buiten het kader van de analyses voor dit onderzoek vallen.

Tabel 1 Overzicht van het stimuleringsinstrumentarium

<i>Huishoudens utiliteit en MKB</i>	
EIA	Energie-Investeringsaftrek (<i>fiscaal</i>)
EOS Demo	Energie Onderzoek Subsidies: Demonstratie
EOS ES	Energie Onderzoek Subsidies: Energie en Samenwerkingsprojecten
EOS LT	Energie Onderzoek Subsidies: Lange Termijn
EOS NEO	Energie Onderzoek Subsidies: Programma Nieuw Energie Onderzoek
MIA	Milieu-investeringsaftrek (<i>fiscaal</i>)
MJA2-convenant	Meerjarenafspraken2-convenant
TELI	Tijdelijke subsidieregeling Energiebesparing lage inkomens
TRE(IDGO)	Tijdelijke Regeling Energiebesparing (CO ₂ -reducite) in de gebouwde omgeving
UKR	Unieke Kansen Regeling
VAMIL	Willekeurige Afschrijving Milieu-investeringen (<i>fiscaal</i>)
BSSBN2	Beleidsregel subsidies sociaaleconomisch beleid Noord-Brabant 2006-2007 (Beleidsregel UEB)
<i>Industrie</i>	
EIA	Energie-Investeringsaftrek (<i>fiscaal</i>)
MEP	Regeling milieukwaliteit elektriciteitsproductie (<i>geen energie-efficiency</i>)
EOS Demo	Energie Onderzoek Subsidies: Demonstratie
EOS ES	Energie Onderzoek Subsidies: Energie en Samenwerkingsprojecten
EOS LT	Energie Onderzoek Subsidies: Lange Termijn
EOS NEO	Energie Onderzoek Subsidies: Programma Nieuw Energie Onderzoek
MIA	Milieu-investeringsaftrek (<i>fiscaal</i>)
VAMIL	Willekeurige Afschrijving Milieu-investeringen (<i>fiscaal</i>)
UKR	Unieke Kansen Regeling
BSSBN2	Beleidsregel subsidies sociaaleconomisch beleid Noord-Brabant 2006-2007 (Beleidsregel UEB)
<i>Land- en tuinbouw</i>	
EIA	Energie-Investeringsaftrek (<i>fiscaal</i>)
EOS Demo	Energie Onderzoek Subsidies: Demonstratie
EOS ES	Energie Onderzoek Subsidies: Energie en Samenwerkingsprojecten
EOS LT	Energie Onderzoek Subsidies: Lange Termijn
EOS NEO	Energie Onderzoek Subsidies: Programma Nieuw Energie Onderzoek
GLAMI-convenant	Glastuinbouw en Milieu convenant
"Kas als energie-bron"	Kas als energiebron
MEP	Overgangsregeling (<i>geen energie-efficiency</i>)
MIA	Milieu-investeringsaftrek (<i>fiscaal</i>)
Regeling groenproject	Regeling groenprojecten
SDEKDL	Subsidieregeling demonstratie- en kennisoverdrachtprojecten duurzame landbouw
SLEVPN	Subsidieverordening landbouw en visserij Provincie Noord-Holland
VAMIL	Willekeurige Afschrijving Milieu-investeringen (<i>fiscaal</i>)
UKR	Unieke Kansen Regeling
IEB	Investeringsregeling Energiebesparing
demo & ko project.	Subsidieregeling demonstratie- en kennisoverdrachtprojecten
KKA	Kaderregeling kennis en advies
MJA met subsid.	Meerjarenafspraak Energie voor de bloembollensector en paddestoelensector
<i>Verkeer & vervoer</i>	
SMEG	Subsidieregeling Milieu- en Energie-efficiency in het Goederenvervoer
SCVEV (onderdeel van CO ₂ -reductieplan)	Subsidieregeling CO ₂ -reductie verkeer en vervoer (CO ₂ -reductie goederen- en personenvervoer, ruimtelijke ordening en vervoer en "het nieuwe rijden")

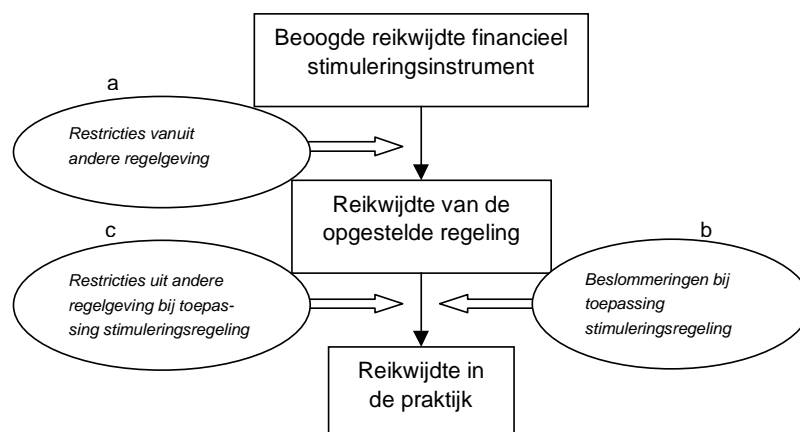

3 Snelle inventarisatie belemmeringen

Dit hoofdstuk beschrijft het resultaat van de snelle inventarisatie van knelpunten. Daarvoor heeft CE gebruik gemaakt van de uitkomsten van eerdere studies en daarnaast een twintigtal actoren in de markt benaderd. Waar mogelijk zijn de belemmeringen onderscheiden in drie typen:

- a Harde grenzen bij het inrichten van de financiële instrumenten, voortvloeiend uit wet- en regelgeving (bijv. verboden en grenswaarden).
- b Knelpunten bij de benutting van de financiële instrumenten als gevolg van de complexiteit van de gerelateerde wet- en regelgeving.
- c Blokkades voor de benutting van de financiële instrumenten, voortvloeiend uit nationale wet- en regelgeving (milieuwetgeving, monumentenwet, etc.).

Figuur 2 Drie klassen van belemmeringen

3.1 Benaderde partijen

CE heeft bij het in kaart brengen van de belemmeringen deels geput uit eigen ervaringen, maar vooral ook contact gezocht met gespecialiseerde en deskundige organisaties bij het opstellen van het overzicht. Een volledige lijst van benaderde instanties en personen is opgenomen in bijlage A. Onder hen zijn ministeries (EZ, VROM en Justitie), milieudiensten (DCMR-Milieudienst Rijnmond, de Milieudienst Midden-Holland en de Milieudienst West-Holland), juridische experts (College van beroep voor het bedrijfsleven, Subsidietotaal, Rechtspraak.nl), energiedienstenleveranciers, beheerders van relevante databases (Infomil / SenterNovem) en uitvoerders van relevante projecten (B4, Vereenvoudiging Vergunningen en VEDI). De hieronder genoemde belemmeringen zijn voor een belangrijk deel ontleend aan de gesprekken met deze partijen.

3.2 Belemmeringen voor de stimulering van energie-efficiëntie

De belemmeringen zijn geïnventariseerd voor de in hoofdstuk 2 onderscheiden typen van instrumenten voor financiële stimulering van energie-efficiëntie. Daarbij zijn de subsidies die gericht zijn op demonstratieprojecten (marktintroductie) en de subsidies voor het toepassen van maatregelen (exploitatie) bij de uitwerking samengevoegd, omdat deze in de praktijk in elkaar overlopen en daardoor door respondenten ook niet goed te scheiden waren.

3.2.1 Subsidie voor R&D

Bij de snelle inventarisatie zijn met betrekking tot de subsidies voor R&D geen belemmeringen vastgesteld, anders dan die welke voortvloeien uit de eisen die aan de verstrekking van subsidie worden gesteld (co-financiering, e.d.), de onzekerheid over de toekenning en de administratieve lasten. Meerdere respondenten geven aan dat deze eisen, onzekerheden en lasten marktpartijen af doen zien van benutting van subsidieregelingen. Eén en ander is echter onvoldoende concreet of kwantificeerbaar om hier een gemist besparingsresultaat aan te kunnen koppelen.

3.2.2 Subsidie voor demonstratieprojecten en exploitatie

Voor de toepassing van subsidieregelingen voor demoprojecten en exploitatie van energiebesparende maatregelen treden er diverse belemmeringen op vanuit andere regelgeving. De belangrijkste geconstateerde belemmeringen zijn:

Huurwetgeving

Marktpartijen geven aan dat de huurwetgeving het voor corporaties en andere verhuurders onmogelijk maakt om bijvoorbeeld de plaatsing van warmtemeters of van bewegingsensors op radiatoren af te dwingen en om energiezuinige verwarmingsketels te installeren, waardoor er energiebesparingsmogelijkheden verloren gaan en stimuleringsregelingen niet optimaal kunnen worden benut.

Bouwvergunning

De bouwverordening levert belemmeringen op bij het plaatsen van WKK-installaties. Dit speelt zowel in de gebouwde omgeving als bij tuinbouwbedrijven. Daarbij wordt in het kader van de welstand bijvoorbeeld verhinderd dat de installaties zelf, trafohuisjes of tanks voor opslag van warmte worden geplaatst (zie ook de volgende twee punten).

Auteursrecht / monumentenwet en welstand

De auteurswet, de woningwet en de monumentenwet geven resp. architecten en de Commissie voor Welstand en Monumenten een wettelijke basis zich te verzetten tegen de gevolgen van energiebesparende maatregelen die met bijvoorbeeld ander overheidsbeleid (zoals de TRE) worden nagestreefd. Deze belemmering speelt in de sector huishoudens, maar ook in de utiliteit, het MKB en incidenteel in de industrie.

Regelgeving vanuit de Wet milieubeheer

In het kader van de Wet milieubeheer kunnen de gemeenten eisen stellen, die toepassing van energiebesparende maatregelen belemmeren. Dit geldt onder andere voor het geluid van een WKK-installatie.

Afvalstoffenregelgeving (belemmering hergebruik afvalstoffen)

Bedrijven die reststoffen bij een ander bedrijf willen laten verwerken komen in aanraking met vereisten uit Europese (EVOA) en nationale regelgeving (afvalstoffenwet). De EVOA-richtlijn stelt eisen aan afvalstoffen die een bedrijf verlaten (registratie bij afvoer, transport en verwerking), zodanig dat geborgd is dat afvalstoffen op een gecontroleerde wijze worden verwerkt. De afvalstoffenwet stelt daarnaast dat afvalstoffen alleen verwerkt mogen worden door een bedrijf dat een registratie heeft als 'Erkende afvalverwerker'. Gevolg is dat reststromen van bedrijven moeten worden afgevoerd naar een 'erkende afvalverwerker', in plaats van naar een ander bedrijf, waar ze op een economisch en milieuhygiënisch efficiëntere wijze zouden kunnen worden verwerkt.

In Rijnmond loopt een onderzoeksproject gericht op het oplossen van dit type van knelpunten, onder auspiciën van ROM-R3. Hierbij zijn betrokken Deltalinqs, DCMR en de Ministeries EZ en VROM.

Praktijkvoorbeelden knelpunten afvalstoffenregelgeving

- **Papierslib**
Papierfabrieken houden bij de papierproductie een vezelarme reststof over: papierslib. Na droging is dit een prima brandstof. Het kan echter niet in een WKK-installatie van een ander bedrijf (in Wm-termen: 'inrichting') worden ingezet, omdat het moet worden afgevoerd naar een erkende afvalverwerker. Door de afvalregelgeving wordt het afval dus verbrand bij een bedrijf dat daar minder op toegesneden is. Bovendien kan het leiden tot meer transport.
- **Afval uit olie-water scheidings tankstations**
Tankstations hebben verontreinigd slib en afvalwater van olie-water-scheidings. Dit afval wordt afgevoerd naar een afvalverwerker, waar het wordt verbrand. Zeker voor fracties met veel water kost dat een aanzienlijke hoeveelheid energie. Het afval zou ook ingezet kunnen worden in raffinaderijen, waarna er weer benzine van gemaakt wordt. Over de keten gezien is dat energetisch een stuk efficiënter dan het verbranden in een afvalverbrandingseenheid. Vanwege de procedurele lasten (en ook imago!), willen raffinaderijen echter geen erkenning aanvragen als erkend afvalverwerker.
- **Beeldbuispoeder**
Een Nederlandse fabriek produceert poeder dat als grondstof fungeert voor beeldbuizen. Het restproduct van de producenten van beeldbuizen kan in deze fabriek opnieuw als grondstof worden ingezet. Dit restproduct wordt echter als afvalstof geclassificeerd, wat een belemmering oplevert om het als grondstof in te zetten.

Grondwaterwet

Voor warmte-koude opslag is veelal een vergunning vereist in het kader van de grondwaterwet. Dit type opslag wordt toegepast en overwogen door glastuinbouwbedrijven, bij nieuwe woonwijken en in de utiliteitsbouw en industrie. Het verkrijgen van een vergunning in het kader van de grondwaterwet blijkt een complexe aangelegenheid, die het treffen van dit type van maatregelen frustreert.

Wetgeving rond voedselveiligheid

Zorgsector

De hygiënewetgeving bevordert energie-inefficiëntie in bijvoorbeeld verpleeg- en verzorgingshuizen doordat deze vereist dat maaltijden onder bepaalde omstandigheden na bereiding in korte tijd tot lage temperatuur moeten worden afgekoeld, waarna deze vervolgens weer moeten worden opgewarmd. Volgens onze bronnen zou de wetgeving ook het vinden van oplossingen hiervoor (deels met UKR-middelen) in de weg staan of hebben gestaan.

Agrarische sector

Regelgeving vanuit voedselveiligheid blijkt een restrictie op te leveren bij het toepassen van energiebesparende maatregelen bij agrarische bedrijven. Een voorbeeld betreft melkveehouders die energie willen besparen door bij de koeling van melk in melktanks, de melk voor te koelen met een warmte/koude wisselaar. Het is niet toegestaan daar grond- of oppervlaktewater voor te gebruiken vanwege richtlijnen voor voedselveiligheid, in het bijzonder het Kwaliteitskeurmerk Melk.

Administratieve lasten/ complexiteit subsidieregelingen

Bij veel subsidieregelingen ervaren de marktpartijen aanzienlijke administratieve lasten via vergunningprocedures en registraties. Dit belemmert volgens diverse respondenten de realisatie van energiebesparingsprojecten. Net als bij de subsidies voor R&D is de informatie echter onvoldoende concreet of kwantificeerbaar om hier een gemist besparingsresultaat aan te kunnen koppelen.

Overige aandachtspunten

Er zijn nog vele andere aandachtspunten uit de inventarisatie m.b.t. de subsidies naar voren gekomen. We noemen er enkele van, die mogelijk relevant of wettenswaard zijn:

- Er is sprake van een groot aantal subsidieregelingen gericht op het bevorderen van energiebesparing. Deels overlappen deze elkaar. Daardoor hebben mogelijke gebruikers niet altijd een afdoende overzicht in de beschikbare regelingen. De fiscale regelingen (VAMIL, EIA, MIA) hebben wel een goede bekendheid.
- Het wordt als storend ervaren dat subsidieregelingen in de loop van de jaren drastisch en abrupt zijn veranderd (nieuwe naam, andere voorwaarden) of tussentijds zijn afgesloten. Dit wordt aangevoerd als reden om geen aanvragen voor subsidieverlening in te dienen.
- Het percentage van de kosten dat vergoed wordt is soms zo beperkt dat om die reden geen gebruik van een regeling wordt gemaakt.

De resultaten van de grove verkenning voor de subsidieregelingen zijn samengevat in Tabel 2.

Tabel 2 Overzicht van alle belangrijke belemmeringen met een globale inschatting van de omvang van hun belemmerende effect

Sector	Knelpunten	Stimuleringsregelingen
Woningbouw, utiliteit en MKB	<ul style="list-style-type: none"> - Huurwetgeving belemmert dat verhuurders (waaronder corporaties) huurders kunnen verplichten tot het plaatsen van energieverbruikmeters - Eisen architecten kunnen belemmeringen opwerpen voor toepassing e-besparende maatregelen - Idem monumentenwet - Belemmeringen Grondwaterwet (toepassing warmte-koude opslag) 	<ul style="list-style-type: none"> - TELI - TRE (IDGO)
Industrie (excl. ETS)	<ul style="list-style-type: none"> - In zijn algemeenheid geldt dat er binnen individuele bedrijven weinig knelpunten ervaren worden¹ <p>maar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afvalstoffenwetgeving belemmert energiezuinig hergebruik reststoffen bij andere bedrijven 	<ul style="list-style-type: none"> - Unieke Kansen Regeling - Stimulering e-besparingsmaatregelen in kader MJA2
Land- en tuinbouw	<ul style="list-style-type: none"> - Bouwvergunningen (WKK-installaties, tanks voor warmteopslag) - Wet milieubeheer/geluidseisen (belemmeringen voor toepassing WKK) - Belemmeringen Grondwaterwet (toepassing warmte-koude opslag) - Regelgeving voedselveiligheid (voorbeeld: toepassing oppervlaktewater als voorkoeling melktanks) 	<ul style="list-style-type: none"> - Unieke Kansen Regeling - Subsidiering e-besparingsadviezen in kader GIAMI-convenant - Kas als energiebron - SDEKL - Regeling Groenprojecten
Verkeer & vervoer	<ul style="list-style-type: none"> - Er zijn geen knelpunten m.b.t. subsidies, vanuit andere regelgeving (maar ook vrijwel geen subsidies) 	<ul style="list-style-type: none"> - SMEG - SCVEV

3.2.3 Fondsen

De knelpunten voor energiebesparingsmaatregelen bij de glastuinbouw, vanuit de Wet milieubeheer, de bouwvergunning en de grondwaterwet leveren ook beperkingen op voor toepassing van het fonds 'Regeling groenprojecten' in deze sector. Voor het overige zijn geen fondsen bekend die hier relevant zijn.

3.2.4 Belemmeringen voor energiediensten

Het succes van financiële constructies die worden aangeboden door energiedienstenleveranciers (ESCO's) is sterk afhankelijk van de beschikbaarheid van meetdata en van de mogelijkheid of onmogelijkheid bepaalde verbruiksdata te aggregeren tot een gezamenlijk verbruik (bijv. bij multi-sites). De wet- en regelgeving op dit terrein is echter al een aantal jaren in ontwikkeling. De onzekerheden en onduidelijkheden die dit oplevert, beperken ESCO's in de mate van concreetheid waarin zij aanbiedingen kunnen doen en zijn voor potentiële afnemers

¹ Zo geldt dat het Ministerie van EZ een meldpunt heeft voor 'tegenstrijdige regelgeving', en dat bij dat meldpunt vrijwel geen klachten zijn binnen gekomen van bedrijven vallend onder de MJA2 (Meerjarenspraken²) die door tegenstrijdige regelgeving besparingsmaatregelen niet door konden voeren.

van energiediensten een reden om af te wachten, waardoor besparingskansen onbenut blijven.

Daarnaast lopen de ESCO's bij de uitvoering van hun projecten aan tegen veel van de knelpunten die hierboven ook al zijn genoemd, met name de administratieve lasten, onzekerheden bij subsidies en de Wet milieubeheer.

3.3 Geselecteerde belemmeringen

De resultaten van de snelle inventarisatie zijn gepresenteerd in twee bijeenkomsten bij het Ministerie van Economische Zaken, waarbij voor de tweede bijeenkomst ook vertegenwoordigers van andere ministeries waren uitgenodigd. Op grond van de presentatie en de discussie daarover zijn vijf zaken geselecteerd voor de verdiepingsslag.

Deze vijf zaken zijn:

- 1 De 'meetwetgeving' en de betekenis hiervan voor de ESCO's.
- 2 De grondwaterwet en de belemmeringen die hieruit voortvloeien voor de benutting van warmte- en koudeopslag.
- 3 De huurwetgeving en de gevolgen hiervan voor het toepassen van energiebesparende maatregelen in de huursector.
- 4 Een nadere beschouwing in de breedte van de belemmeringen voor de dienstverlening door ESCO's.
- 5 De problematiek van de administratieve lasten en regeldruk en wat er al wordt gedaan om deze te beperken, zo specifiek mogelijk m.b.t. energie-efficiëntie.

De laatstgenoemde twee zaken hebben een breder karakter dan oorspronkelijk was bedoeld voor de verdiepingsslag. Deze zaken werden echter door de opdrachtgever, na de snelle inventarisatie, voldoende interessant gevonden voor een bredere verkenning in de tweede fase.

De ketenproblematiek voor de benutting van reststoffen wordt ook belangrijk geacht, maar er wordt vanuit gegaan dat deze voldoende wordt afgedekt via de huidige aanpak in het Rijnmond-gebied, zeker voor wat betreft de analyse van het probleem.

4 Verdiepingsfase

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op vijf zaken die uit de snelle verkenning als belangrijkste aandachtspunten naar voren zijn gekomen.

4.1 “Meetwetgeving”

De liberalisatie van de energiemarkt biedt nieuwe kansen aan energieleveranciers, maar ook aan energiedienstenleveranciers (ESCO's) en meetbedrijven. Uit de snelle inventarisatie kwam naar voren dat onduidelijkheden met betrekking tot de wetgeving rond energiemeters en meetbedrijven duidelijke belemmeringen oplevert voor de dienstverlening van ESCO's en nieuwe meetbedrijven.

De Elektriciteitswet kent een verwijzing naar de meetcode elektriciteit, waarin is vastgelegd aan welke eisen elektriciteitsmeters en de bedrijven die deze meters uitlezen (de zgn. meetbedrijven) moeten voldoen.

Voor gas zijn er wel zgn. technische voorwaarden, maar is er nog geen formele meetcode en is er dus ook nog geen verwijzing hiernaar vanuit de Gaswet.

Sinds 2004 is de energiemarkt volledig geliberaliseerd en kunnen alle energieconsumenten, ook de kleingebruikers, zelf hun leverancier en meetbedrijf kiezen. Voor grotere energieafnemers gold dat al langer.

Enkele ESCO's zijn actief ingesprongen op de ruimte op de metermarkt en hebben zich laten accrediteren en registreren als meetbedrijf. Een meetbedrijf plaatst en onderhoudt de meetinstallatie en geeft de meterstanden door aan de netbeheerder. Mede op basis van de geregistreerde data kan het meetbedrijf adviseren over een efficiënter energieverbruik. Voor de ESCO's is dit van belang, omdat meterstanden centraal staan in hun dienstverlening.

De ESCO's die niet zelf zijn geregistreerd als meetbedrijf, zijn veelal gelieerd aan energiebedrijven en hun netbeheerders/meetbedrijven.

De ESCO's die zich hebben laten registreren hebben geïnvesteerd in het vertrouwen dat zij in de geliberaliseerde markt hun diensten uit zouden kunnen gaan rollen. In de praktijk wordt er echter nog steeds gesleuteld aan de regels voor de metermarkt.

Inmiddels lijkt voor de consumentenmarkt al min of meer vast te staan dat niet alle geregistreerde meetbedrijven hier mogen blijven opereren, maar dat dit wordt voorbehouden aan de netbeheerders. De grootzakelijke markt zal voorlopig naar verwachting nog wel vrij blijven, maar zelfs dat is niet zeker. Dit leidt tot onzekerheden en desinvesteringen bij de ESCO's die niet aan netbeheerders zijn gelieerd.

Op dit moment is er vooral ook onduidelijkheid over het tussenniveau, met daarin de zgn. multi-sites, de ketens van bankvestigingen, supermarkten e.d. Deze bedrijven zouden de meteraflezing en gerelateerde maatregelen graag via één

meetbedrijf laten lopen. Dat heeft duidelijke voordelen, doordat landelijke of zelfs internationale vergelijking mogelijk wordt.

Door landelijk te opereren is bij enkele bankinstellingen de afgelopen tijd duidelijk geworden dat in een kwart van de vestigingen in de weekenden klimaatapparatuur aan bleef staan. Dit terwijl in die periode niemand aanwezig was of zelfs zou kunnen zijn, vanwege de beveiliging. Dit heeft geleid tot maatregelen en tot energie-efficiëntie-effecten die opliepen tot zo'n 20% van het gebruik. De kans is groot dat dit type van inefficiënties lokaal opererende meetbedrijven was ontgaan en dat deze besparing niet was gerealiseerd. De voorgenomen regelgeving belemmert dus mogelijk het onderkennen en het benutten van besparingsmogelijkheden.

De onduidelijkheid leidt er op dit moment concreet toe dat marktactoren afwachting zijn en er nu veel minder gebeurt dan mogelijk zou zijn.

4.2 Grondwaterwet

Voor het aanleggen van systemen voor Koude-Warmte-opslag (KWO) is een vergunning nodig op basis van de Grondwaterwet (GWW), voor de bescherming van de kwaliteit van het grondwater. Deze vergunningen worden verleend door de provincie. Aandachtspunten hierbij zijn (niet uitputtend):

- het boren en afdichten van boorgaten;
- nazorg na het beëindigen van Koude-Warmte opslag;
- grenzen aan de hoeveelheden warmte of koude die netto in de bodem worden gebracht (dit wordt aangeduid met 'de energiebalans');
- interferentie met andere systemen voor Koude-Warmte opslag.

Indien er grondwater wordt geloosd op het oppervlaktewater kan ook een vergunning nodig zijn op grond van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater. Hiervoor is de waterkwaliteitsbeheerder (doorgaans het Waterschap) het bevoegde bestuursorgaan dat vergunningen verstrekt.

Een nieuw wetsvoorstel voorziet er in dat de Grondwaterwet en de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater opgaan in een nieuwe integrale Waterwet. Het Kabinet heeft hiervoor in oktober 2006 een wetsvoorstel aangeboden aan de Tweede Kamer. In dit Wetsvoorstel krijgen gemeenten een zorgplicht voor het grondwater, en krijgen de waterschappen een taak bij het verlenen van 'Watervergunningen'.

In de uitvoering van de huidige Grondwaterwet bij KWO hanteren de provincies geen uniform beleid. De meeste provincies vragen leges van ruim € 2.000. De Provincies Zuid-Holland en Flevoland hebben, om KWO te stimuleren, de leges afgeschaft. Bij sommige provincies kunnen kleine systemen met een melding worden afgedaan (Provincie Gelderland)². Ook zijn er verschillen in de voorschriften die in vergunningen worden opgenomen. Aan meer eenduidigheid wordt wel gewerkt. In IPO-verband (werken provincies aan gestandaardiseerde ver-

² Systemen tot 12.000 m³/kwartaal.

gunningvoorschriften voor 'kleine' systemen (tot ca 100.000 m³ per jaar). Het KIWA heeft standardeisen opgesteld voor het boren en afdichten van boorgaten en nazorg bij het beëindigen van KWO (KIWA, Keuringscriteria voor de beoordeling van systemen voor energieopslag in de bodem, 2005).

Een ander knelpunt volgt uit de stijging van het aantal aanvragen voor vergunningen. De provincies hebben daarvoor niet altijd voldoende personele capaciteit beschikbaar. Dit leidt tot achterstanden in het verlenen van vergunningen. De proceduretijd bedraagt zonder vertragingen ca 7,5 maanden. Verder kan, als er al een KWO-systeem aanwezig is, dit belemmeren dat er een nieuw systeem komt. Dit kan er toe leiden dat de capaciteit van het grondwater niet optimaal wordt benut ("wie het eerst komt, wie het eerst pompt").

Provincies hanteren bij het verlenen van een vergunning Grondwaterwet verschillen criteria en restricties. Bij drie van deze restricties worden door marktpartijen kritische kanttekeningen geplaatst:

- 1 KWO wordt soms niet toegestaan in aquifers met een zoet-/ brakwaterovergang. Dit leidt er toe dat aanzienlijke oppervlakten niet in aanmerking komen voor KWO³. Het verdient aanbeveling om na te gaan of de mogelijkheden hiervoor verruimd kunnen worden.
- 2 Sommige provincies stellen in GWW-vergunningen eisen aan de hoeveelheid warmte/koude die in de bodem mag worden gebracht. Zo wordt bijv. gesteld dat er per project netto geen warmte in de grond mag worden geloosd. Betrokken partijen geven aan dat dit extra inspanningen met zich mee brengt⁴, waarvan de meerwaarde in twijfel wordt getrokken.
- 3 In Noord-Brabant is het verboden om grondwater te onttrekken dat dieper ligt dan 80 meter beneden het maaiveld. Doordat de bronnen te aller tijden ondieper dan 80 meter worden geplaatst ontstaat er vaak een situatie waarbij de effecten op de omgeving groter worden dan het geval waarin de systemen wel beneden de 80 meter geplaatst worden.

De resultaten uit het recente onderzoek in opdracht van SenterNovem bevestigen het beeld dat uit onze analyse naar voren komt.

De belemmeringen met betrekking tot de KWO en de GWW in beeld gebracht

Enkele enquêteresultaten zijn:

- Administratieve lasten vormen een belemmering voor groei KWO	59%
- Proceduretijd GWW-vergunningen vormt een belemmering	68%
- Vergunningvoorschriften vormen een belemmering	43%
- Leges vormen een belemmering	47%
- Restrictief beleid in bodembeschermingsgebieden is een belemmering	67%
- Meer uniformiteit is wenselijk	81%

(IF Technology i.o.v. SenterNovem, Juridisch Kader Bodemenergie; knelpunten en oplossingen vanuit markt en overheid, maart 2006).

³ Voor het grondgebied van de Provincie Zuid-Holland geldt dat resp. 36% van het eerste watervoerende pakket en 20% van het tweede watervoerende pakket uitgesloten is van koude-warmte opslag.

⁴ Het betreft: 1. extra investeringen in additioneel koel- of verwarmingsvermogen, 2. extra inspanningen voor monitoring en beheer (registratie van hoeveelheden warmte/koude die in het grondwater worden gebracht).

Er lijken duidelijke mogelijkheden te bestaan om het proces van vergunningverlening beter te stroomlijnen, waarvan de belangrijkste zijn:

- 1 Uniformiteit tussen provincies en eenduidige vergunningvoorschriften.
- 2 Geautomatiseerde procedures voor vergunningverlening (aanvraag en vergunningverlening via internet).
- 3 Voldoende capaciteit bij provincies voor snelle afhandeling van aanvragen.

Binnen het kader van de nieuwe Waterwet kan een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) worden opgesteld met uniforme regels t.a.v. toepassing van KWO.

Marktpartijen betrokken bij KWO zijn er niet gerust op dat hiermee de genoemde knelpunten worden opgelost. Onder andere geldt dat de Waterwet sterk gericht is op het borgen van kwaliteit en kwantiteit van het water en niet op een integrale afweging tussen evt. risico's voor het water vs. verbeteringen voor energieverbruik en emissies van schadelijke stoffen naar de lucht. De Nederlandse Vereniging voor Ondergrondse Energieopslagsystemen (NVOE), de brancheorganisatie van ondernemers in KWO, pleit om deze reden voor een specifieke AMvB die zowel onder de Waterwet als de Wet milieubeheer zou vallen. Hiervoor bestaat bij de betrokken partijen uit de markt veel draagvlak.

Naast deze analyse op het gebied van de Grondwaterwet is ook de problematiek omtrent de administratieve lasten en wat er al wordt gedaan om deze te beperken bekeken. Deze analyse is terug te vinden in paragraaf 4.5.

Een van de maatregelen die de overheid genomen heeft om de regeldruk en de administratieve lasten te beperken is het opzetten van het meldpunt "Strijdige regels". Ondernemers kunnen hier een melding maken op het moment dat ze in aanraking komen met regels die tegenstrijdig zijn. Een van de meldingen bij het meldpunt strijdige regels heeft betrekking op de regels over ondergrondse energieopslag sluit aan bij de bovenstaande analyse over de Grondwaterwet.

Vanuit het Ministerie van Economische Zaken is hier vervolgens op gereageerd. Er wordt gesteld dat het niet zo is dat de Grondwaterwet gericht is op de bescherming van de drinkwaterbelangen. Het grondwaterbeheer en het vergunningenbeleid berust bij de provincie. De daarbij te maken beleidskeuzen zijn het resultaat van een integrale benadering van belangen en milieueffecten. In het kader van het actieprogramma Ruimtelijke Ordening wordt o.a. gewerkt aan de actielijn "Aanvullen en stroomlijnen vergunningverlening: warmte-koude opslag en grondboringen". Doelstelling hiervan is samenhang wettelijk stelsel verbeteren, onduidelijkheden wegnemen en lacunes ondervangen om te beginnen ter bevordering van warmte-koude-opslag in de grond. Er zal interdepartementaal overleg worden gestart met VROM, EZ, LNV en V&W. Aan de orde is hier een verkenning van de problematiek. In 2007 zal op basis van de verkenningen een juridische uitwerking worden opgepakt.

Bovenstaande analyse over de Grondwaterwet kan een waardevolle input vormen voor de verkenning van de problematiek.

4.3 Huurwetgeving

In de bestaande voorraad van huurwoningen kan energetisch nog veel worden verbeterd. Een veelgehoord knelpunt hierbij is dat de verhuurder (de eigenaar) de investeringen in energiebesparende maatregelen niet kan doorberekenen in de huur en/of servicekosten.

“Huurwet blokkeert energiebesparing”

Volgens Frank van Hunsel, directeur van Inhome, een divisie van energiebedrijf Essent blokkeert de huurwet woningcorporaties in hun pogingen om energiezuinige verwarmingsketels in hun huurhuizen te installeren. Volgens Essent zijn in circa 1,5 miljoen huurhuizen energiebesparende maatregelen mogelijk, waarmee de energierekening op jaarbasis € 200 miljoen lager zal uitvallen, doordat het gasgebruik gemiddeld met 420 kubieke meter daalt. De extra investeringen zou de corporatie kunnen dragen als de huurder jaarlijks een extra bedrag van € 30 betaalt. De huidige huurwet blokkeert een dergelijke verhoging.

(Volkskrant, 18 oktober 2005).

Recent (28-12-2006) verscheen er een artikel in het AD met als titel *‘Huur voor zuinig huis moet stijgen, huurders moeten verplicht worden akkoord te gaan met woningisolatie, ook als de huur dan stijgt’*. Hierin stelt Jan Terlouw, voorzitter van het platform ‘Energiebesparing in de gebouwde omgeving, dat “het huren van een goed geïsoleerde woning duurder moet worden dan het huren van een huis dat zo lek is als een mandje.” De woningcorporaties geven er liever geen geld aan uit, omdat de winst – een lagere energierekening – uitsluitend naar de huurder gaat. Peter Boerenfijn, directeur van Aedes, geeft aan het idee lang niet verkeerd te vinden. Maar stelt ook dat het probleem hierbij is dat je huurders niet kan verplichten met zo’n maatregel akkoord te gaan.

Nadere beschouwing maakt duidelijk dat het probleem niet zozeer ligt in de huurwetgeving maar in de private contracten die tussen de verhuurders en huurders zijn overeengekomen. De huurwetgeving biedt verhuurders ruime mogelijkheden om in hun huurcontracten afspraken op te nemen rond energiebesparende maatregelen. Daaronder vallen zaken als de mogelijkheid voor verhuurders om het treffen van de maatregelen af te dwingen en het verhogen van de huur op grond van de getroffen maatregelen. De huurwetgeving stelt in dit kader alleen grenzen voor het maximaal redelijke huurprijsniveau en stelt voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het uitvoeren van de maatregelen tegen de wil van de huurder.

Het probleem is nu dat door de verhuurders in het verleden maar beperkt gebruik is gemaakt van de bedoelde ‘eigen contractvrijheid’. Daar komt bij dat aanpassingen van de contracten, zover hier al aan wordt gewerkt, langzaam penetreren doordat huurders in de sociale verhuursector vaak zeer lang dezelfde woning blijven wonen en het contract in beginsel niet tussentijds kan worden aangepast.

Inbreken op de contractvrijheid is mogelijk, zonder dat de huur wordt opgezegd, indien minimaal 70% van de huurders in een complex (flat of blok huizen) instemt

met een aanpassing. In dat geval kan voor alle huurders het contract worden aangepast.

De huurprijs kan hierbij direct worden verhoogd mits de huurders hiermee instemmen en zolang het maximaal redelijke huurprijsniveau hierbij niet wordt overschreden. In de sociale huursector ligt de huurprijs nu echter veelal voldoende onder het maximaal toegestane niveau zodat het laatste meestal geen probleem is. Uiteraard moet de huurverhoging in een redelijke verhouding staan tot de kosten die de verhuurder maakt. De verhuurder mag daarbij alleen een verhoging voorstellen als de nieuwe voorzieningen meer comfort opleveren. Indien er met de huurders geen overeenstemming kan worden bereikt over de omvang van de huurverhoging kan in eerste instantie de Huurcommissie zich hierover uitspreken en vervolgens zo nodig ook de rechter.

Daarnaast is het mogelijk op grond van vergaande renovatie de huurovereenkomst op te zeggen. In dat geval zal zo nodig de rechter zich kunnen buigen over de redelijkheid en rechtmatigheid van het inbreken op het contract.

Voor verhuurders biedt de huurwetgeving dus diverse mogelijkheden om (ook energiebesparende) maatregelen te treffen. Er is ook een gerede kans dat de verhuurders eventuele juridische procedures tegen het treffen van maatregelen of tegen een huurverhoging op grond hiervan zouden winnen, maar zij zullen logischerwijs wel opzien tegen de inspanningen en kosten die daaraan zijn gekoppeld.

Slechts een wet die de verhuurders dwingt maatregelen te treffen tot een bepaald niveau van energie-efficiëntie zou hierin verandering kunnen brengen, omdat de noodzaak/redelijkheid dan niet meer ter discussie staat. Een verlaging van het genoemde instemmingpercentage van 70%, uit de huidige wet, zou dit effect niet hebben omdat het potentiële aantal bewoners dat bezwaar maakt dan toeneemt.

In dit kader kan nog worden opgemerkt dat het woningwaarderingstelsel, waarmee de maximaal redelijke huurprijs wordt vastgesteld zal worden aangepast. Op dit moment wordt het aspect energieprestatie hierin meegenomen op grond van getroffen maatregelen (uit een gegeven lijst). Na de aanpassing van het stelsel wordt de waardering gekoppeld aan het energieprestatieniveau van de woning zoals bepaald onder de Regeling Energieprestatie Gebouwen. Een maatregel als het installeren van een zonneboiler bijvoorbeeld, die nu niet meetelt, draagt dan wel bij aan het prestatieniveau.

4.4 Nadere verkenning problematiek ESCO's

Vanwege het belang van ESCO's in de Richtlijn en onbekendheid met de precieze stand van zaken zijn de belemmeringen voor deze groep nader verkend. Daarbij is de groep van benaderde ESCO's duidelijk uitgebreid ten opzichte van de snelle inventarisatie.

Vanuit Nederland staan negen bedrijven geregistreerd bij de Europese Commissie als ESCO. Deze bedrijven zijn Arpas energy contracting (wordt op korte termijn ondergebracht in Essent Energiediensten), Axima Services BV, Dalkia BV, Essent Retail Services, George Hall Netherlands, GTI Energy Solutions bv, Honeywell Building Solutions, Nedalo Ener-g BV en Nuon NV.

Daarnaast zijn er ook nog diverse andere bedrijven die energiediensten leveren. Zo zijn er in Nederland dertien bedrijven die geregistreerd staan als meetbedrijf. Tenminste voor een aantal daarvan geldt dat zij zich hebben laten registreren als een onderdeel van hun bredere energiedienstverlening. Ook deze bedrijven beschouwen wij als ESCO en wij hebben enkele van deze bedrijven benaderd rond hun ervaringen.

Uit de snelle verkenning was al het punt van de meetwetgeving naar voren gekomen. Dit punt is nader uitgewerkt in paragraaf 4.1. Uit de nadere inventarisatie zijn aanvullend daarop de volgende zaken naar voren gekomen.

De procedures voor het aanvragen van milieuvergunningen en bouwvergunningen werken dermate vertragend en de subsidieregelingen zijn dermate instabiel dat volgens ESCO's investeerders terughoudender zijn dan gewenst om gebruik te maken van subsidies. De afschaffing van de subsidieregeling MEP heeft tot gevolg gehad dat er verscheidene projecten die al door ESCO's uitgezet waren voortijdig geannuleerd zijn.

Het punt van de administratieve lasten en de regeldruk speelt ook voor de ESCO's. Dit punt was al naar voren gekomen bij de snelle inventarisatie (zie hoofdstuk 3) en wordt verder uitgewerkt in paragraaf 4.5.

Het nemen van energiebesparingsmaatregelen bij niet-industriële bedrijven, instellingen en woningen wordt op het moment ook gestimuleerd door het Energieprestatie Advies (EPA). Dit heeft voordelen, maar creëert ook onduidelijkheden en soms belemmeringen. Naast de maatregelen en investeringen die door de ESCO's gerealiseerd worden nu namelijk ook "EPA-maatregelen" getroffen door de bedrijven zelf. Hierdoor is het lastiger om te bepalen welke energiebesparing toe te rekenen is aan de maatregelen en investeringen van de ESCO en welke aan eigen maatregelen en investeringen. Dit wordt door de ESCO's als lastig ervaren, maar een grote belemmering is het overigens niet. Het EPA werkt tegelijk ook positief door naar de ESCO's doordat bedrijven bewuster met energiebesparing aan de slag gaan.

De problematiek rond de huurwetgeving die beschreven is in paragraaf 4.3 werkt ook door naar de ESCO's.

“Wij zijn vooral geïnteresseerd in de exploitatie”

Door de servicekosten iets te verhogen terwijl de energiekosten afnemen, gaan de totale woonlasten voor de huurders omlaag. “Maar daar zit precies het probleem” legt ing. Ger Kempen, directeur van Arpas Energy Contracting uit (nu: Essent Energiediensten). “Volgens de huurwet mag je dit soort investeringen niet zonder meer verwerken in de servicekosten”. Woningcorporaties gaan dan toch maar weer zelf dit soort maatregelen financieren. Omdat dat financieel veel minder aantrekkelijk is voor een corporatie, blijven volgens Ing. Kempen veel kansen op vergaande energiebesparing liggen.

“Investeringen zijn keihard en besparingen normaliter boterzacht . Het kan zeker helpen als wij een bepaalde besparing dan garanderen” stelt Kempen.

(www.senternovem.nl).

4.5 Administratieve lasten en regeldruk

De overheid heeft verschillende initiatieven in het leven geroepen om de regeldruk te verminderen. In totaal zijn er zeven programma's opgezet, waaronder ook de programma's administratieve lastenverlichting bedrijven. De overige programma's zijn: administratieve lastenverlichting burgers, de andere overheid, vereenvoudiging vergunningen; aanpak strijdige regels; omgevingsvergunning en het bedrijvenloket.

Zoals eerder aangegeven ervaren de ondernemers bij veel subsidieregelingen aanzienlijke administratieve lasten via vergunningprocedures en registraties.

De vermindering van bureaucratie en regeldruk is de afgelopen jaren een speerpunt geweest in het kabinetsbeleid (2002-2006). Eind 2002 heeft het kabinet met een zogenaamde nulmeting berekend dat de administratieve lasten van ondernemers in totaal 16,3 miljard euro per jaar bedragen. Het doel is om de administratieve lasten voor het bedrijfsleven in 2007 met een kwart te hebben vermindert. Eind 2006 is 16,4% gerealiseerd. Nog zo'n 9,5% volgt in 2007. In totaal zijn de lasten dan met bijna 26% gereduceerd. Inmiddels hebben de ministeries enkele honderden wetten en regels aangepast, verbeterd en geschrapt.

Definitie Regeldruk

De investering en inspanning die burgers, bedrijven en instellingen moeten doen en de vrijheidsbeperking die ze ondergaan om zich aan de regels te houden.

Definitie administratieve lasten

De kosten voor het bedrijfsleven om te voldoen aan informatieverplichtingen die voortvloeien uit wet- en regelgeving van de overheid.

Om te bevorderen dat de maatregelen van de overheid ook echt effect hebben zijn er een aantal organisaties die daarop toezien. Zo houdt het *Adviescollege toetsing administratieve lasten (ACTAL)* de activiteiten van de hele overheid in de gaten, terwijl de onafhankelijke *Commissie Stevens* de belangen van onderne-

mers bewaakt. De belangen van burgers worden door een *Algemene Commissie* in de gaten gehouden.

De site www.administratievelasten.nl geeft een overzicht van de verschillende projecten die zijn opgezet om de regeldruk te verminderen. Per sector is hier terug te vinden welke wet- en regelgeving is aangepast of aangepast zal worden. Daarnaast zijn er andere internetsites die meer informatie bieden over specialis­tische onderwerpen. Een overzichtstabel van deze sites is terug te vinden in bijlage C.

In bijlage C is ook een overzicht opgenomen van andere programma's, van diverse lagere overheden, waarmee gestreefd wordt naar vermindering van de administratieve lasten.

Gerealiseerde maatregelen en energie-efficiëntie

In de periode 2002 t/m het eerste kwartaal van 2006 zijn er ca. 100 maatregelen gerealiseerd die de regeldruk en administratieve lasten verminderen. Van deze 100 maatregelen vallen er vier in de doelgroep 'Milieuvergunning- en meldings­plichtige bedrijven' en één in de doelgroep van de Energiesector. Bij alle vijf de maatregelen is sprake van een vereenvoudiging van de vergunning en/of ver­plichtingen. Bij de ca. 70 nog te realiseren maatregelen (in de periode 2006 t/m 2007) vallen er vijf onder Milieuvergunning- en meldingsplichtige bedrijven. Het overzicht van de tien maatregelen uit deze categorie (gerealiseerd en nog te rea­liseren) is gegeven in bijlage D.

Op het gebied van de subsidieregelingen die betrekking hebben op energie­efficiëntie zijn in het totaal twee maatregelen gedefinieerd. Beide maatregelen hebben echter betrekking op de VAMIL en MIA, welke buiten de scope van dit rapport vallen aangezien dit fiscale regelingen zijn.

Voor ondernemers is bij het meldpunt Strijdige regels de mogelijkheid om aan te geven welke strijdige regels men tegenkomt in de praktijk. In 2003 is het meld­punt gedurende een periode van 3 maanden open geweest. In deze periode zijn er ongeveer 800 meldingen binnengekomen. In februari 2005 is het meldpunt weer geopend en op dit moment staan er +/- 185 melding in de database. Van deze 185 hebben er 9 betrekking op regels omtrent energie. Zoals al aangege­ven in paragraaf in 4.2 heeft een van deze meldingen te maken met de regels over ondergrondse energieopslag. Van de overige 8 meldingen gaan er 6 over duurzame energie (bijv. windenergie op zee). Eén melding bevat een klacht over het verstrekken van de meetgegevens over het energieverbruik. Dit sluit aan bij paragraaf 4.1, echter is er bij deze specifieke melding, volgens het Ministerie van EZ, sprake van een klacht en niet van tegenstrijdige regelgeving. De laatste melding op het gebied van energie-efficiëntie gaat over het Meerjarenafspraken convenant voor supermarkten. De melding luidt dat er een afspraak is gemaakt tussen de supermarkten en het Ministerie van EZ dat als supermarkten meedoen aan het MJA-convenant zij niet meer door de gemeente zullen worden gevraagd om energiebesparingsplannen op te stellen. In de praktijk gebeurt dit wel. Uit het antwoord blijkt dat in het verleden deze afspraak ten onrechte is gemaakt door het Ministerie van EZ. Hier is reeds uitgebreid over gecommuniceerd tussen het Centraal Bureau Levensmiddelen en het ministerie.

5 Conclusies en aanbevelingen

De vraag voor dit onderzoek was waar nationale wetgeving en regelgeving, behalve die van fiscale aard, een onnodige of onevenredige belemmering of beperking vormt voor het gebruik van financiële instrumenten voor energiebesparing op de markt voor energiediensten of andere maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie.

Het onderzoek toont aan dat de meest relevante belemmeringen die op dit moment door marktpartijen worden ervaren eerder het gevolg zijn van een gebrek aan wet- en regelgeving dan van onderlinge conflicten. Dat geldt in het bijzonder voor de meetwetgeving en de grondwaterwetgeving. Het is de vraag of het ontbreken van wet- en regelgeving valt binnen de problematiek als bedoeld in artikel 9, lid 1, van richtlijn 2006/32/EG. Toch is het goed hier aandacht aan te geven, vanwege de toegevoegde waarde en de aansluiting bij de geest van de richtlijn. Deze aandacht wordt thans door de overheid geconcretiseerd.

Knelpunten in sfeer van wet- en regelgeving zijn ondermeer gevonden bij de Wet Milieubeheer, de Afvalstoffenwetgeving en de regelgeving rond de voedselveiligheid. In de meeste gevallen gaat het dan om verklaarbare en bewuste belemmeringen, die bedoeld zijn om de veiligheid, de gezondheid of het welzijn van de initiatiefnemer zelf en van omwonenden te garanderen. Dit zijn dus geen onnodige of onevenredige belemmeringen.

In het geval van de Afvalstoffenwetgeving lijkt – tenminste in sommige gevallen – sprake te zijn van een onnodige belemmering. Aan het oplossen van deze problematiek wordt al gewerkt in het Rijnmond-gebied.

Buiten de reeds genoemde zaken noemen marktpartijen nadrukkelijk ook knelpunten die gerelateerd zijn aan de huurwetgeving. Dit onderzoek geeft echter aan dat de belemmering niet zozeer ligt in de huurwetgeving zelf, maar in het gebruik van de 'individuele contractvrijheid' tussen de verhuurders en huurders. Daarmee valt de problematiek buiten de kaders van richtlijn 2006/32/EG. Er kan wel weer worden overwogen vanuit dit kader na te gaan wat de overheid hier aanvullend kan doen, gelet op de aansluiting hiervan bij de geest van de richtlijn.

Tenslotte noemen we nog de problematiek van de administratieve lasten die door veel marktpartijen wordt genoemd als onnodige of onevenredige belemmering bij de benutting van subsidies of fondsen voor energie-efficiëntie. Er gebeurt al veel om deze lasten te reduceren, waarbij ook energiegerelateerde zaken aan de orde zijn.

CE

**Oplossingen voor
milieu, economie
en technologie**

Oude Delft 180

2611 HH Delft

tel: 015 2 150 150

fax: 015 2 150 151

e-mail: ce@ce.nl

website: www.ce.nl

Besloten Vennootschap

KvK 27251086

Richtlijn in zicht

Stand van zaken met betrekking tot belem-
merende wet- en regelgeving in het kader
van de Europese richtlijn 2006/32/EG

Eindrapportage

Delft, maart 2007

Opgesteld door: J.H.B. (Jos) Benner
A. (Ab) de Buck
M.C.M. (Marjolein) Koot
L.M.L. (Lonneke) Wielders

A Benaderde partijen

<i>Ministeries</i>	
• Ministerie van EZ	R. Gerrits (senior beleidsadviseur) R. Bekhof (senior beleidsadviseur)
• Ministerie van VROM	A. Agterberg F. van Ekerschot S. Wolff
• Ministerie van Justitie	D. van de Bosch (secr. B4)
<i>Milieudiensten</i>	
• DCMR	M. Bilius (preventiespecialist) H. Knippels (coördinator procesindustrie) H. Rademakers (juridisch beleidsmedewerker procesindustrie)
• Milieudienst West-Holland	P. Binnendijk (beleidsmedewerker handhaving) K. de Wit (energiespecialist)
• Milieudienst Midden-Holland	R. Veenboer (preventiespecialist)
<i>Juridische experts</i>	
• College van beroep voor het bedrijfsleven	M. Fierstra en E. van Kuilenborg (secretaris van het college)
• Subsidietotaal	G. Molema en P. Schuijling (subsidie/ jurisprudentiespecialisten)
• Rechtspraak.nl	Site bekeken
<i>Energiedienstenleveranciers</i>	
• Cycle Systems Energy Services	J. Waagenaar (directeur)
• Essent Energiediensten	N. van Haastrecht / G. Kempen
• Dalkia BV	H. Verhees
• George Hall Netherlands	L. van der Sluis
• GTI Energy Solutions bv	J. Maas (directeur)
• Honeywell Building Solutions	R. Simons (accountmanager performance contracting)
• Nedalo Ener-g BV	J. Bergman (Manager Sales & Marketing)
• Nuon NV	M. Schumans (Energy sourcing communicatie)
<i>Overig</i>	
• NEN commissie energie-efficiency en energiediensten	B. Dijkstra (secretaris)
• Infomil	W. Bosma
• SenterNovem	J. van Zwet (helpdesk regelingen)
• CE	B. Kampman (senior onderzoeker verkeer)
• CLM (Centrum voor Landbouw en Milieu)	Anton Kool (senior onderzoeker)
• LEI (Landbouw Economisch Instituut)	Nico van de Velden (specialist glastuinbouw)
• B4	D. v.d. Bosch (voormalig secretaris)
• Vereenvoudiging Vergunningen	Rapporten bekeken
• VEDI	R. Gerrits (vh. projectleider)

B Overzicht stimuleringsinstrumentarium

Stimuleringsinstrumentarium		Type	Doelgroepen/sectoren	Doelstelling	Budget/jr	Looptijd
<i>Huishoudens utiliteit en MKB</i>						
EOS Demo	Energie Onderzoek Subsidies: Demonstratie	Subsidie (R&D, markt intro)	Kennisinstellingen, bedrijven	De kwaliteit van onderzoek en kennis in Nederland op een hoger niveau brengen door de ontwikkeling van nieuwe technologie te stimuleren, met als doel het realiseren van een duurzame energievoorziening	€ 14.125 miljoen (2006)	2001-heden (EOS algemeen)
EOS ES	Energie Onderzoek Subsidies: Energie en Samenwerkingsprojecten	Subsidie (Netwerk)	Industrie (productiebedrijven), Nutsbedrijven (event. In samenwerking met kennisinstellingen)	Idem EOS-demo	€ 10 miljoen (2006)	2001-heden (tot 01-2006 Innovatiesubsidie samenwerkingsprojecten IS)
EOS LT	Energie Onderzoek Subsidies: Lange Termijn	Subsidie (R&D)	Industrie (productiebedrijven), Bouwnijverheid, Handelsbedrijven, Overige Bedrijven	Idem EOS-demo	€ 28,3 miljoen (2006)	2001-heden
EOS NEO	Energie Onderzoek Subsidies: Programma Nieuw Energie Onderzoek	Subsidie (R&D)	Industrie (productiebedrijven), Nutsbedrijven, Bouwnijverheid, Transport	Idem EOS-demo	€ 1,8 miljoen (2006)	2001-heden
MJA-convenant2	Meerjarenafspraken2-convenant	Convenant	Landbouw, Industrie (productiebedrijven), Nutsbedrijven, Bouwnijverheid, Handelsbedrijven, Transport, Overige Bedrijven, Zakelijke dienstverlening/ICT, Transport, Visserij, Veeteelt, Tuinbouw	Energie-efficiency realiseren bij bedrijven en in de gehele productieketen.		2002-2012
TELI	Tijdelijke subsidieregeling Energiebesparing lage inkomens	Subsidie (exploitatie)	Huishoudens met lage inkomens	Stimuleren dat huishoudens met lage inkomens meer energiebesparende maatregelen gaan treffen	€ 2 miljoen	2006 (2002, 2003, 2005 Subsidieregeling energiebesparing huishoudens met lage inkomens)

Stimuleringsinstrumentarium	Type	Doelgroepen/sectoren	Doelstelling	Budget/jr	Looptijd	
<i>Huishoudens utiliteit en MKB</i>						
TRE(IDGO)	Tijdelijke Regeling Energiebesparing (CO ₂ -reducite) in de gebouwde omgeving	Subsidie (exploitatie)	Eigenaren van bestaande gebouwen	Daling van 0,6 megaton CO ₂ , berekend over de gehele levensduur van de aangebrachte voorzieningen	Totaal € 33 miljoen	2006
BSSBN2	Beleidsregel subsidies sociaal-economisch beleid Noord-Brabant 2006-2007. (Beleidsregel UEB)	Subsidie (markt intro, exploitatie, netwerk)	(samenwerkende) gemeenten, brancheorganisaties, bedrijvenclusters, verenigingen, stichtingen, woningcorporaties	Structureel versterken van de concurrentiekracht van het bedrijfsleven bijdrage aan welvaart, welzijn en duurzame ontwikkeling		2006-2007
<i>Industrie</i>						
EIA	Energie-Investeringsaftrek	Subsidie (<i>fiscaal</i>)	Landbouw, Industrie (productiebedrijven), Nutsbedrijven, Bouwnijverheid, Handelsbedrijven, Transport, Overige Bedrijven, Zakelijke dienstverlening/ICT, Transport, Visserij, Veeteelt, Tuinbouw	Energiebesparing door het stimuleren van investeringen in energiebesparende bedrijfsmiddelen. Schonere productie van energie door het bevorderen van de inzet van duurzame energie. Het verbeteren van de rentabiliteit van deze investeringen.	€ 137 miljoen	1997-heden
MEP	Regeling milieukwaliteit elektriciteitsproductie (<i>geen energie-efficiency</i>)	Subsidie (exploitatie)	Industrie (productiebedrijven), Nutsbedrijven, Overige Bedrijven	9 procent duurzame elektriciteit in 2010		2003- Per 18 augustus 2006 budget op 0 gesteld doelstelling wordt gehaald.
MIA	Milieu-investeringsaftrek	Subsidie (<i>fiscaal</i>)	Landbouw, Industrie (productiebedrijven), Nutsbedrijven, Bouwnijverheid, Transport, Overige Bedrijven, Visserij, Veeteelt, Tuinbouw	bevorderen dat bedrijven milieuvriendelijke investeringen doen	€ 123 miljoen	2000-heden

<i>Industrie</i>						
VAMIL	Willekeurige Afschrijving Milieu-investeringen	Subsidie <i>(fiscaal)</i>	Landbouw, Industrie (productiebedrijven), Nutsbedrijven, Bouwnijverheid, Handelsbedrijven, Transport, Overige Bedrijven, Zakelijke dienstverlening /ICT, Visserij, Vee- teelt, Tuinbouw	investeringen in milieuvriendelijke apparatuur stimuleren	€ 38 miljoen	1991-heden
UKR	Unieke Kansen Regeling	Subsidie (netwerk, markt intro)	Landbouw, Industrie (productiebedrijven), Nutsbedrijven, Bouwnijverheid, Handelsbedrijven, Transport, Overige Bedrijven, Zakelijke dienstverlening/ICT, Transport, Visserij, Vee- teelt, Tuinbouw	Stimuleren van projecten waarin Nederlandse marktpartijen en niet-marktpartijen samenwerken aan de transitie naar een duurzame energiehuishouding.	€ 15 miljoen	2004-heden Opvolger van Subsidieregeling ondersteuning transitiecoalities (OTC),
<i>Land- en tuinbouw</i>						
GLAMI-convenant	Glastuinbouw en Milieu convenant	Convenant (voor een deel onder MJA)	Glastuinbouw	Energiebesparingsonderzoek stimuleren	€ 4,5 miljoen	t/m 2008
"Kas als energiebron"	Kas als energiebron	Project	Tuinbouwkassen	In 2020 in energieneutrale en economisch rendabele kassen telen		
MEP	Overgangsregeling <i>(geen energie-efficiency)</i>	Subsidie (exploitatie)	Kleine agrarische bedrijven die voor 18 augustus MEP subsidie hebben aangevraagd met ver gevorderde investeringsplannen		Totaal € 270 miljoen	2006-2016
Regeling groenprojecten	Regeling groenprojecten	Financiering tegen lage rente	Tuinbouwkassen die in het bezit zijn van een groenlabelkas-certificaat	Stimuleren van milieuvriendelijke projecten in de tuinbouwkas.		
SDEKDL	Subsidieregeling demonstratie- en kennisoverdrachtprojecten duurzame landbouw	Subsidie (netwerk, markt intro) <i>(25% budget EU)</i>	Landbouw, Visserij, Vee- teelt, Tuinbouw	vernieuwingen en kennis op land- en bosbouwgebied te verspreiden	Energieprojecten € 925.000	1996-heden
SLEVPN	Subsidieverordening landbouw en visserij provincie Noord-Holland	Subsidie (exploitatie)	Landbouw, Visserij, Vee- teelt, Tuinbouw	het percentage biologische landbouw in de Provincie Noord-Holland vergroten naar 6% van het totale landbouw areaal	€ 750.000	

<i>Land- en tuinbouw</i>						
IEB	Investeringsregeling Energiebesparing	Subsidie	Land- en tuinbouw	Stimuleren energiebesparing (1 ^e openstelling in november 2006)		
Subsidie demo en kennisoverdrachtsprojecten	Subsidieregeling demonstratie- en kennisoverdrachtprojecten	Subsidie	Land- en tuinbouw	Stimuleren demonstratie- en kennisoverdrachtsprojecten energiebesparing		
KKA	Kaderregeling kennis en advies	Subsidie	Glastuinbouw	Stimuleren kennisoverdracht energiebesparing		
MJA Energie Bloembollen en paddestoelen	Meerjarenafpraak Energie voor de bloembollensector en paddestoelensector	Subsidie	Bloembollensector en paddestoelensector	Meerjarenafpraak met subsidiemogelijkheid voor besparingsmaatregelen		
<i>Verkeer & vervoer</i>						
SMEG	Subsidieregeling Milieu- en Energie-efficiency in het Goederenvervoer	Subsidie (netwerk, markt intro)	Producenten en verladers, ontwerpers van producten en processen, brancheorganisaties en intermediairs.	het stimuleren van innovatie van producten en processen en het verkorten van de transportketens door productie op locatie	€ 1,4 miljoen	2002-heden
SCVEV (onderdeel van CO ₂ reductieplan)	Subsidieregeling CO ₂ -reductie verkeer en vervoer -CO ₂ -reductie goederenvervoer -CO ₂ -reductie personenvervoer -ruimtelijke ordening en vervoer -het nieuwe rijden	Subsidie	Industrie (productiebedrijven), Nutsbedrijven, Bouwnijverheid, Handelsbedrijven, Transport, Overige Bedrijven, Zakelijke dienstverlening/ICT,	Tussen 2008-2012 uitstoot van zes broeikasgassen met gemiddeld 5,2% terug te dringen ten opzichte van 1990		
<i>Overige</i>						
<i>* Emissiehandelsstelsel</i>						
Eru-PT	Emissions reduction unit procurement Tender	Subsidie				
SC	Subsidieregeling carboncredits.nl	Subsidie				
<i>* Internationaal</i>						
IIAER2GNLN	Interreg III A Euregio Rijn-Waal 2000-2006, Gelderland, Noord-Brabant, Limburg, Noordrijn-Westfalen	Subsidie				
KP7	Zevende Kaderprogramma voor Onderzoek	Subsidie				2007-2013
MVAOEIEE2 (IEE)	Meerjarenprogramma voor acties op energiegebied: Intelligente Energie Europa 2003-2006	Subsidie			€ 250 miljoen	2003-2006

<i>Overige</i>						
PSOM	Programma samenwerking opkomende markten	Subsidie				
* Regionaal						
NCNPRF	No cure No pay regeling Friesland	Subsidie				
SDEZ	Stimuleringsregeling duurzame energie Zuid-Holland	Subsidie			€ 750.000	
SEPD	Subsidierегeling energieprojecten provincie Drenthe	Subsidie				
SIIBO2	Subsidierегeling Innovatie in Bedrijf Overijssel 2006	Subsidie				
<i>Oud of einddatum onbekend</i>						
BSC	Besluit subsidies CO ₂ -reductieplan	Subsidie	Industrie (productiebedrijven), Nutsbedrijven, Bouwnijverheid, Transport,	4 Mton CO ₂ (doelstelling gehaald)	Totaal € 681 miljoen	1997-2002
DEL	Duurzame Energiefonds Limburg	Subsidie (exploitatie)	Landbouw, Industrie (productiebedrijven), Nutsbedrijven, Transport, Visserij, Veeteelt, Tuinbouw	9.750 ton CO ₂ /jaar gereduceerd	€ 925.000	2004
EPR	Energie Premie Regeling	Subsidie	Consumenten	investeringen in energiebesparende apparaten of maatregelen in woningen stimuleren		Tot 2003
RRNMEEPZOE	Regeling Reserve natuur, milieu en energie provincie Zeeland, onderdeel energie	Subsidie (R&D, markt intro)	Bedrijven, instellingen, overheden en particulieren	het stimuleren van projecten die het milieu in Zeeland ten goede komen		2001-?

Korte omschrijving subsidies

BSC

Ondersteuning van grootschalige investeringsprojecten die een bijdrage leveren aan de vermindering van de nationale CO₂-uitstoot. Projecten die zich richten op energiebesparing, gebruik van hernieuwbare energiebronnen en directe reductie van emissie kwamen voor subsidie in aanmerking (gestopt in 2002).

BSSBN2

Subsidies voor bedrijfsomgeving, arbeidsmarkt, innovatie, toerisme, en energie in de provincie Noord-Brabant. Voor subsidie komen het Stimuleringsprogramma Kwaliteit op bedrijventerreinen; Arbeidsmarktbeleid; Innovatie; Toerisme en recreatie; Energiebesparing en duurzame energie en Regionale Economische Actieprogramma's (REAP) in aanmerking. Onder meer brancheorganisaties en bedrijvenclusters kunnen een aanvraag indienen.

DEL

Eenmalig subsidie voor ondernemers in Limburg die willen investeringen in duurzame energietechniek (technieken die bijdragen tot het terugdringen voor de uitstoot van broeikasgassen) (alleen in 2004).

EIA

De energie-investeringsaftrek (EIA) is een fiscale regeling voor ondernemers, die investeren in energiebesparende bedrijfsmiddelen en de toepassing van duurzame energie. Bij investeringen in energiebesparende bedrijfsmiddelen of duurzame energie kan 44% van de investeringskosten afgetrokken worden van de fiscale winst van de onderneming. De bedrijfsmiddelen die voor de EIA in aanmerking komen staan op de Energielijst.

EOS Demo

Subsidie voor een 'eerste' toepassing van nieuwe energietechnologieën in de omgeving waarin ze daadwerkelijk toegepast worden.

EOS ES

Subsidie voor projecten die én een bijdrage leveren aan de duurzame energiehuishouding van Nederland én duurzaam het innovatievermogen van de Nederlandse industrie versterken, zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht. Ondersteunt niet-commercieel onderzoek en ontwikkeling van innovatieve energietechniek.

EOS LT

Deze regeling geeft financiële ruimte aan onderzoekers met veelbelovende plannen die op termijn leiden tot een duurzame energiehuishouding. Het gaat om onderzoek dat de Nederlandse kennispositie versterkt en de weg vrijmaakt voor de

introductie van innovatieve energietechnologieën. Onderzoek dat de economie een krachtige en duurzame impuls geeft.

EOS NEO

Met de subsidieregeling EOS wordt energieonderzoek gestimuleerd dat niet-conventioneel en nieuw is en dat bijdraagt aan een schone, betrouwbare en betaalbare energiehuishouding. Het gaat hier om de hele keten, van bron, via conversie en transport, tot gebruik. Projecten moeten de potentie hebben om uit te groeien tot een nieuw energieonderzoeksgebied of een nieuwe richting binnen een bestaand energieonderzoeksgebied.

EPR

De energiepremie was een belastingteruggave, waarmee investeringen in energiebesparende apparaten of maatregelen in woningen aantrekkelijk werd gemaakt (gestopt).

ERUPT

Het JI programma is open voor alle private en publieke ondernemingen in Annex1 landen die Emission Reductions Units (ERU's) via een JI-project in Centraal en Oost Europa genereren.

GLAMI

In Glastuinbouw en Milieu werken overheid en bedrijfsleven samen om een goede milieuprestatie van glastuinbouwbedrijven mogelijk te maken. Het is een initiatief van de Stuurgroep Glastuinbouw en Milieu, een landelijk platform waarin overheid en bedrijfsleven beleid op het gebied van glastuinbouw en milieu op elkaar afstemmen.

IIAER2GNLN

Doelstelling van het Interregprogramma is de samenwerking op economisch en sociaal gebied binnen de Europese Unie te versterken door het stimuleren van grensoverschrijdende, transnationale en interregionale vormen van samenwerking. Projecten worden voor maximaal 50% gefinancierd met geld uit het INTERREG IIIA-programma. Daarnaast kan tot maximaal 30% van de kosten gesubsidieerd worden door de ministeries van Nederland en Nordrhein-Westfalen.

“Kas als Energiebron”

Transitieprogramma opgesteld door het LNV om in 2020 nieuwe kassen energie-neutraal en economisch rendabel te hebben.

KP7

Het Zevende Kaderprogramma voor Onderzoek wordt het nieuwe belangrijkste EU-instrument voor financiering van onderzoek in Europa.

MEP

De MEP-subsidie is bedoeld om de onrendabele top ten opzichte van gewone grijze stroom te overbruggen. Het doel van de subsidie was het stimuleren van

de productie van milieubewust opgewekte elektriciteit in Nederland. In aanmerking voor een bijdrage kwamen energieproducenten die de volgende energievormen leveren op het Nederlandse net: duurzame of klimaatneutrale elektriciteit (instandhouding of beheer), elektriciteit opgewekt met een warmtekrachtkoppeling (wkk), uitgesplitst in (kleine) gasmotor-wkk's, zeer grote wkk-installaties (capaciteit groter dan 120 MW), en de overige wkk-installaties (gestopt in 2006).

MIA

De MIA biedt ondernemers die investeren in milieuvriendelijke bedrijfsmiddelen de mogelijkheid tot 40% van het investeringsbedrag in mindering te brengen op de fiscale winst.

MJA2-convenant

Overeenkomsten tussen de overheid en bedrijven en instellingen over het effectiever en efficiënter inzetten van energie.

MVAOEIEE2

(EEI) Europese subsidie voor het ontwikkelen van acties of projecten die gericht zijn op het gebruik van nieuwe en duurzame energiebronnen, het verhogen van de energie-efficiëntie, energieverbruik in het vervoer en internationale samenwerking.

NCNPRF

Via een no cure no pay regeling wordt name het midden- en kleinbedrijf de mogelijkheid geboden tot een doorlichting op milieuaspecten. Blijkt dat met milieumaatregelen geen besparing van betekenis is te behalen, dan zijn de kosten van de doorlichting voor rekening van de provincie. Zijn wel behoorlijke besparingen mogelijk, dan betaalt het bedrijf zelf het onderzoek.

PSOM

Het Programma ondersteunt proefprojecten die een startpunt kunnen zijn voor investeringen in of handel met bedrijven in opkomende markten in Afrika, Azië, Latijns Amerika, Centraal- en Oost-Europa. Het PSOM wil bijdragen aan duurzame economische ontwikkeling in een aantal ontwikkelingslanden, met gebruik van bij Nederlandse ondernemingen en instellingen aanwezige kennis en kapitaal.

Regeling Groen-projecten

De regeling groenprojecten stimuleert milieuvriendelijke projecten door financiering tegen een lagere rente (doorgaans 1 à 2% lager dan de gemiddelde rente) Tuinbouwkassen dienen in het bezit te zijn van het zgn. groenlabelkas.

RRNMEEPZOE

Subsidie voor projecten die energie besparen of het gebruik van duurzame energie bevorderen. Het project dient wel te passen binnen het actieprogramma Energiebesparing en Duurzame energie. Dat betekent dat uw project vernieuwend moet zijn en anderen moet motiveren.

SC

Ondernemers die investeren in bijvoorbeeld de productie van duurzame energie zoals wind, biomassa, zon en waterkracht kunnen profiteren van subsidie. De investeringen moeten wel plaatsvinden in ontwikkelingslanden.

SCVEV

- CO₂-reductie personenvervoer: Geeft financiële ondersteuning aan ondernemers en instellingen die projecten initiëren die een bijdrage leveren aan de beperking van de CO₂-uitstoot in het personenvervoer.
- CO₂-reductie goederenvervoer: Geeft financiële ondersteuning aan ondernemers en instellingen die projecten initiëren die een bijdrage leveren aan de beperking van de CO₂-uitstoot in het personenvervoer.
- Ruimtelijke ordening en vervoer: Een slimme inrichting van de openbare ruimte geeft een beter woonklimaat: de bereikbaarheid en verkeersveiligheid verbeteren, terwijl de geluidsoverlast en de uitstoot van broeikasgassen afnemen.

SDEKDL

De demoregeling stimuleert aanpassingen en vernieuwingen op land- en bosbouwbedrijven, die uit het oogpunt van milieu- en natuurbeleid, maar ook met het oog op verbetering van de concurrentiekracht noodzakelijk zijn. Onder de demoregeling kunnen projecten worden ondersteund die laten zien hoe nieuwe technieken kunnen worden toegepast en nieuwe kennis kan worden overgedragen.

SDEZ

Ondernemers in Zuid-Holland die willen investeren in duurzame energieprojecten dan kunt u hiervoor subsidie krijgen. Er is geld beschikbaar voor demonstratie- of voorbeeldprojecten voor de toepassing van onder andere fotovoltaïsche zonne-energie, biomassa, koude- en warmteopslag, aardwarmte, warmtedistributie, warmtepompen, energie uit asfalt en windturbines geschikt voor de bebouwde omgeving.

SEPD

Ondernemers die in Drenthe gaan investeren in een project dat gericht is op energiebesparing en duurzame energie kan daarvoor subsidie aanvragen.

SIIBO2

Het midden- en kleinbedrijf in Overijssel. Onderzoeksprojecten: hierbij brengt een extern adviseur schriftelijk advies uit over de uitvoering van een project. Ontwikkelprojecten: deze betreffen nieuwe producten, een technisch nieuwe werkwijze of nieuwe systemen dan wel wezenlijke onderdelen daarvan. Bedrijven in de sectoren dienstverlening en toerisme kunnen geen subsidie aanvragen.

SLEVPN

Een financiële bijdrage voor projecten die kunnen leiden tot het oplossen van knelpunten zoals vermeld in het Uitvoeringsprogramma Biologische en Duurzame Land- en Tuinbouw in 2004-2007. Ook geeft de provincie een bijdrage voor certificeringkosten tijdens de omschakeling naar biologische landbouw. Project-

aanvragen gericht op: (1) Biologisch: - de promotie en de afzet bevorderen van de biologische landbouwproducten; - versterking van de keten; - biologische onderwijs projecten. (2) Duurzaam: - vermindering van de emissie van bestrijdingsmiddelen en nutriënten in de bollenteelt; - energie besparing en CO₂-reductie in de glastuinbouw alsmede vermindering van de lichtuitstoot.

SMEG

De SMEG vormt de basis voor jaarlijks op te stellen subsidieprogramma's. Daardoor is subsidie alleen mogelijk voor projecten die passen binnen één van deze programma's: Programma Transportbesparing en het Programma Transactie/Modal Shift. Binnen het Subsidieprogramma staat innovatie van product of proces centraal. De projecten moeten voor Nederland vernieuwend zijn en economische perspectieven hebben. Transportbesparing verenigt hiermee economische en maatschappelijke doelen. Bedrijven kunnen besparen op transportkosten door producten of productieprocessen zo te ontwerpen of in te richten dat er minder transport nodig is.

TELI

Met deze subsidieregeling wordt geld verstrekt aan projecten die huishoudens met lage inkomens informeren, adviseren en helpen bij energiebesparing.

TRE(IDGO)

Met deze regeling kunnen eigenaren van bestaande woningen en utiliteitsgebouwen subsidie aanvragen voor grootschalige energiebesparende projecten in de bestaande bouw.

VAMIL

De Vamil biedt ondernemers die investeren in milieuvriendelijke bedrijfsmiddelen een liquiditeits- en rentevoordeel doordat de investering op een willekeurig moment kan worden afgeschreven.

UKR

De Unieke Kansen Regeling stimuleert projecten waarin Nederlandse marktpartijen en niet-marktpartijen samenwerken aan de transitie naar een duurzame energiehuishouding. De nadruk bij de Unieke Kansen Regeling ligt op versnelde marktintroductie van technieken die bijdragen aan deze energietransitie.

C Overzicht internetsites en projecten

Tabel 3 Overzicht internetsites m.b.t. administratieve lasten ondernemers

Overzicht internetsites m.b.t. administratieve lasten ondernemers		
Administratieve lasten ondernemers	Softwarepakketten accountancy	Strijdige regels
Bedrijvenloket (met formulierengids)	Stroomlijning basisgegevens	XBRL Nederland
Vereenvoudiging Vergunningen	E-declareren in de zorg	XML Salaris
Kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven	Softwarepakketten	XML Financieel
Risico Inventarisatie & Evaluatie		

Tabel 4 Projecten binnen de overheid

Andere overheid (AO)	AO – Gezamenlijke bedrijfsbezoeken Rijksinspecties
AO – Toekomst van ZBO's	PIANOO (portal voor overheidsinkopen en aanbesteden)
Elektronische gemeenten (EGEM)	AO – Samenwerking uitvoering rijksbrede communicatie
Elektronische provincies	Compliance costs (www.administratievelasten.nl)
Stroomlijning basisgegevens	ICTAL (ICT en administratieve lastenverlichting)
ICTAL – E-formulieren	ICTAL – EGS (elektronische statistiekuitvraag)
IPO – Dossier Andere overheid	INAXIS (Commissie innovatie openbaar bestuur)
Kenniscentrum Wetgeving	Kenniscentrum Elektronische Overheid
OCW Ontregelt	ICTAL – OTP (overheidstransactiepoort)
VROM – Modernisering regelgeving	VNG – Beleidsveld burger en bestuur
Bruikbare rechtsorde	XPIN Expertisebureau innovatieve beeldsvorming

D Maatregelen administratieve lasten

Maatregel	Toelichting	Wanneer	€ miljoen	Wie
<i>Gerealiseerde maatregelen: Doelgroep Milieuvergunning- en meldingsplichtige bedrijven</i>				
Milieuvergunningplichtige en niet-vergunningverplichtige bedrijven - uniforme formulieren	Van de 400.000 bedrijven die onder de Wet milieubeheer vallen moeten zo'n 300.000 bedrijven een milieumelding doen *de overige bedrijven behoeven een vergunning) In 2004 is een standaardformulier voor de milieumelding beschikbaar gesteld	31-12-2004	6,4	VROM
Melding afvalstoffen – eenvoudiger en elektronisch	Zo'n 3000 bedrijven in de afvalverwerking moesten de meldingen over afvalstoffen bij provinciale instanties doen. Daar is een centraal meldpunt voor in de plaats gekomen	01-01-2005	11,4	VROM
Vloestofdichte vloeren – minder vaak verplichte keuring	De frequentie van de verplichte keuring is sinds 1 mei 2005 verlaagd van ongeveer eens per 1,5 jaar naar een keer in de zes jaar	01-05-2005	33	VROM
Publieksmilieverslag – afschaffing verplichting	250 bedrijven uit de industriële sector moesten voorheen jaarlijks een milieverslag indienen bij de overheid en daarnaast een speciale publieksvriendelijke versie opstellen	30-06-2005	14,5	VROM
<i>Gerealiseerde maatregelen: Doelgroep energiesector</i>				
Toezicht op elektriciteits- en gasmarkt: minder en efficiëntere organisaties van informatieverplichtingen	De Dienst Toezicht Energie (DTe) vraagt minder gegevens en bevraagt bedrijven op een efficiëntere manier. Ondernemers hoeven dan minder informatie te verstrekken	Medio 2004	3,3	EZ
<i>Nog te realiseren: maatregelen⁵: Doelgroep Milieuvergunning- en meldingsplichtige bedrijven</i>				
Wet verontreiniging oppervlaktewateren: minder vaak controle door de Rijkswaterstaat	Per 31 december wordt er minder vaak gecontroleerd door Rijkswaterstaat	31-12-2006	14,2	V&W
Grondwaterwet: verlaging rapportagefrequentie	Vermindering van eens per maand naar eens per kwartaal	31-12-2006	9,3	V&W
Milieuvergunningsplicht – algemene regels vervangen vergunningen	Voor 20.000 bedrijven, onder meer uit de Metaalbranche, wordt de milieuvergunning in 2007 vervangen door algemene regels voor milieurelevante activiteiten	2007	161	VROM<
Invoering een omgevingsvergunning - samenvoegen vergunningen en ontheffingen voor wonen, ruimte en milieu	De omgevingsvergunning vervangt de huidige vergunningen van het ministerie van VROM. (Bij bouwen en verbouwen). Vanaf 2007 is dus slechts een vergunning nodig	2007	93,4	VROM

⁵ Mogelijk dat de maatregelen ten tijde van schrijven reeds gerealiseerd zijn.

Maatregel	Toelichting	Wanneer	€ miljoen	Wie
Milieuregels- algemene modernisering	De modernisering houdt in dat veel bedrijven in 2007 niet meer vergunningplichtig zijn. Uitgangspunt voor de regels is niet meer de branche, maar de aard van de activiteiten	2007	55	VROM